

การพัฒนาความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ

ผู้วิจัย

นางชลธิชา ชลฤทธิ

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

ปีการศึกษา 2566

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา

ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต พะเยา

กระทรวงศึกษาธิการ

การพัฒนาความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ

ผู้วิจัย

นางชลธิชา ชลฤทธิ

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

ปีการศึกษา 2566

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา

ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต พะเยา

กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย: พัฒนาความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยแบบฝึกทักษะ

ผู้วิจัย: นางชลธิชา ชลฤทธิ

ปีการศึกษา: 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการแต่งโคลงสี่สุภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่า t แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

ผลการวิจัย พบว่าแบบฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 80.37/87.41 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา อำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา จำนวน 27 คน ที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.76

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจากท่านผู้อำนวยการ ว่าที่ร้อยตรี ญาณบดินทร์ อินตะชะ ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในทุกขั้นตอนที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัย

ขอขอบคุณคณะครู ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบและปรับแก้เครื่องมือในการวิจัย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ดียิ่งขึ้น

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ และเพื่อนร่วมวิชาชีพที่ได้ให้กำลังใจ สนับสนุนอย่างดีเสมอมา

ชลธิชา ชลฤทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	10
ความรู้เกี่ยวกับบทร้อยกรอง	15
ความรู้เกี่ยวกับโคลง 4 สุภาพ	16
การสอนแต่งโคลงสี่สุภาพ	20
การวัดประเมินผลการเขียนร้อยกรอง	21
การสร้างแบบฝึกทักษะ	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแต่งคำประพันธ์	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	35
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการแต่งโคลง 4 สุภาพ	41
ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ	41
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	43
สรุปผลการวิจัย	43
อภิปรายผล	44
ข้อเสนอแนะ	45
ภาคผนวก	49
ภาคผนวก ก	50
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภท โคลงสี่สุภาพ	
ตัวอย่างแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลง 4 สุภาพ	
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข	92
- รายนามผู้เชี่ยวชาญ - แบบประเมินความถูกต้อง สอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ - แบบประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของแบบฝึกทักษะ - แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ - แบบประเมินการแต่งโคลงสี่สุภาพ (ใช้ตัวแบบฝึก) - แบบประเมินการแต่งโคลงสี่สุภาพ (ใช้ตรวจแบบทดสอบอันทัน) - แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ	
ภาคผนวก ค	118
- ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ - ตารางแสดง ค่า E1/E2 (ภาคสนาม) - ตารางแสดงค่า E1/E2 และค่า T-test ของกลุ่มตัวอย่าง	
ภาคผนวก ง ประวัติผู้วิจัย	123

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางสาระการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	12
ตารางที่ 2 การหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะแบบกลุ่มใหญ่ (ภาคสนาม)	37
ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	40
ตารางที่ 4 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ	41
ตารางที่ 5 ตารางแสดงความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ	42

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงานและการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ภาษายังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติอันล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

เรื่องความสำคัญของภาษาไทยนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2552,9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาไทยไว้ดังนี้ การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยมุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาได้ถูกต้อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และเห็นคุณค่าของวรรณคดี งานประพันธ์ที่ใช้ภาษาอย่างมีรสนิยมในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ รวมไปถึงกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายให้นักเรียนท่องบทอาขยานอย่างจริงจังในทุกระดับชั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของภาษาไทย และให้เกิดความซาบซึ้งในความไพเราะของบทร้อยกรอง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการแต่งคำประพันธ์ เป็นสื่อในการถ่ายทอดคุณธรรม คติธรรมและข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่เยาวชน และส่งเสริมให้มีจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของคนในชาติ

การเขียนร้อยกรองจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ระบบการศึกษาได้ปลูกฝังให้เยาวชนได้ฝึกแต่งคำประพันธ์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นอกจากนี้การฝึกการแต่งคำประพันธ์ ยังมีส่วนช่วยให้เยาวชนเข้าใจถึงสุนทรียภาพของภาษามากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ ชลดา เรืองรักษ์ลิขิตและสุจิตรา จงสถิตวัฒนา (2542, 13) ได้กล่าวว่า “อำนาจของบทกลอนที่เป็นอำนาจที่ดึงดูด กระทำหัวใจให้ชื่นบาน บัดเป่าความทุกข์ หล่อหลอมหัวใจให้อ่อนและไม่แข็งกระด้าง ประคองความคิดให้กระทำแต่สิ่งที่เป็นความชอบเป็นสุจริตธรรมอยู่เสมอ เป็นเพื่อนชวนให้ความรู้ ความงาม

ของสิ่งทั้งปวงในโลก ชักจูงให้แลเห็นความงามแห่งแสงอาทิตย์ยามยอแสง และความงามแห่งทะเล และสีสดแห่งท้องฟ้า”

จากการสังเกตบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ตัวชี้วัดที่ 4 เรื่องการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการแต่งคำประพันธ์ เมื่อนักเรียนขาดทักษะ จึงส่งผลกระทบต่อคติในการเรียนวิชาภาษาไทยตามไปด้วย เมื่อครูผู้สอนจัดการเรียนการสอน เรื่องการแต่งคำประพันธ์ การจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ สาเหตุประการแรก อาจเป็นเพราะนักเรียนรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ยาก จึงขาดความสนใจในกิจกรรม ประการที่สองกิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เรื่องดังกล่าวไม่หลากหลายสำหรับในการฝึกทักษะให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการด้านการแต่งคำประพันธ์ เมื่อมีการแข่งขันทักษะทางวิชาการระดับโรงเรียน หรือระดับเขตพื้นที่ในปีการศึกษา 2560-2563 ที่ผ่านมา โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา ไม่มีนักเรียนมาสมัครในกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นจุดด้อยที่ต้องมีการพัฒนาและแก้ไข เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะผ่านกิจกรรมการใช้แบบฝึกทักษะ โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เริ่มจากเนื้อหาที่เป็นพื้นฐานไปสู่เนื้อหาที่หายากขึ้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลง จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดหาความรู้และลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอน ดังที่ บันลือ พลฤกษ์วัน (2535, 83-84) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ บท ร้อยกรองว่า ควรสอนให้เป็นไปตามความสนใจของเด็กให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพราะเด็กบางคนอาจไม่มีความสามารถในด้านนี้ จึงไม่ควรบังคับ ควรใช้กิจกรรมส่งเสริม ได้แก่ การเล่นต่อคำสัมผัส สอนอ่านวรรณคดีร้อยกรอง เพื่อมุ่งให้รู้สไพเราะของบทประพันธ์และส่งเสริมการท่องคำประพันธ์หรือบทร้อยกรองที่มีความไพเราะ เพื่อเป็นแบบอย่างในการฝึกเขียนร้อยกรอง ดังนั้น การฝึกให้นักเรียนรู้จักคำสัมผัส แผนผังและวิธีการเขียนกลอน การฝึกที่ดำเนินการด้วยการให้ความรู้ จัดกิจกรรมและสร้างแบบฝึกให้เหมาะสม ตามลำดับจะช่วยให้การฝึกเขียนกลอนของนักเรียนประสบผลสำเร็จ

จะเห็นได้ว่าที่กล่าวมานั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ของนักเรียนเป็นอย่างมาก การใช้แบบฝึกการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้ศึกษามีความสนใจใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ให้กับผู้เรียน โดยนำมาใช้ประกอบ ในการเรียนการสอน เรื่องการแต่งคำประพันธ์โคลงสี่สุภาพเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการแต่งคำประพันธ์ที่ดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ

3. สมมติฐานการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. ความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากใช้แบบฝึกทักษะได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

5. ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านข้อมูล
  1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา
  2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา จำนวน 27 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างแบบฝึกทักษะ เป็นเนื้อหาในรายวิชาภาษาไทย ท31102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ ตามตัวชี้วัดในหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา พุทธศักราช 2551

3. ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ 1. การสอนแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพโดยใช้แบบฝึกทักษะ

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1. ความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

1. ระยะเวลาในการทดลอง ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการทำวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการอ่านวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยจึงขอนิยามคำศัพท์ ดังต่อไปนี้

1. แบบฝึกทักษะ หมายถึง นวัตกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อฝึกทักษะการแต่งประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 แบบฝึก

2. โคลงสี่สุภาพ หมายถึง ประพันธ์ชนิดหนึ่ง ซึ่งมีวิธีเรียบเรียงถ้อยคำ เข้าคณะ มีกำหนดเอก 7 แห่ง โท 4 แห่ง คณะของโคลงสี่สุภาพ คือ บทหนึ่ง มี 4 บาท 1 บาทแบ่งออกเป็น 2 วรรค โดยวรรคแรกกำหนดจำนวนคำไว้ 5 คำ ส่วนวรรคหลัง ในบาทที่ 1, 2 และ 3 จะมี 2 คำ (ในบาทที่ 1 และ 3 อาจเพิ่มสร้อยได้อีกแห่งละ 2 คำ) ส่วนบาทที่ 4 วรรคที่ 2 จะมี 4 คำ รวมทั้งบท มี 30 คำ และเมื่อรวมสร้อยทั้งหมดอาจเพิ่มเป็น 34 คำ

3. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพหมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อให้ทดสอบความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพก่อนการใช้แบบฝึกและหลังการใช้แบบฝึก จำนวน 35 ข้อ

4. ความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพหมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้คำได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ของโคลงสี่สุภาพซึ่งได้จากคะแนน ในการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. วิธีสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ หมายถึง การสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบการสอน โดยให้นักเรียนฝึกทักษะเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และรายบุคคล

6.เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 หมายถึง เกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้เป็นมาตรฐานในการพิจารณาหาประสิทธิภาพของแบบฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำแบบฝึกระหว่างเรียน ถูกต้องร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์การแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพหลังการใช้แบบฝึกได้ถูกต้องร้อยละ 80

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แบบฝึกทักษะการสอนแต่งคำประพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ
2. ได้แนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะสำหรับครูผู้สอน ในการสอนแต่งคำประพันธ์หลายประเภท ในระดับชั้นอื่นๆ
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. ความรู้เกี่ยวกับบทร้อยกรอง
4. ความรู้เกี่ยวกับโคลงสี่สุภาพ
5. การสอนแต่งโคลงสี่สุภาพ
6. การวัดประเมินผลการเขียนร้อยกรอง
7. การสร้างแบบฝึก
  - 7.1 ความหมายและความสำคัญกับการสร้างแบบฝึก
  - 7.2 การสร้างแบบฝึกทักษะ
8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า
  - 9.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแต่งคำประพันธ์
  - 9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเอกสารนี้ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่าง

มั่นใจ ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

- 1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- 2) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
- 3) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
- 5) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 6) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

1.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
- 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
- 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1.4.1 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

1.4.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ดังนี้

- 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต
- 3) มีวินัย
- 4) ใฝ่เรียนรู้
- 5) อยู่อย่างพอเพียง
- 6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- 7) รักความเป็นไทย
- 8) มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

1.5 มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

1.6 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน ดังนี้

- 1) ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)
- 2) ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.1 ความสำคัญ ธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือใช้สื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตาม จุดมุ่งหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึก คำในภาษาไทยย่อมประกอบด้วยเสียง รูป พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และความหมาย ส่วนประโยคเป็นการเรียงคำตามหลักเกณฑ์ของภาษา และประโยคหลายประโยคเรียงกันเป็นข้อความ นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา มีระดับของภาษา ซึ่งต้องใช้ให้เหมาะสมแก่กาลเทศะและบุคคล ภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ตามสภาพวัฒนธรรมของกลุ่มคน ตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่าง ๆ รวมทั้งต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาเพื่อสื่อสารให้เกิดประสิทธิภาพและใช้อย่างคล่องแคล่ว มีวิจารณญาณและมีคุณธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีสาระการเรียนรู้ 5 สาระ คือ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟังการดูและการพูด สาระหลักการใช้ภาษา และสาระวรรณคดีวรรณกรรม โดยเน้นด้านความรู้ ด้านทักษะ กระบวนการ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เน้นความรู้ ทักษะและวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่า ภูมิปัญญาภาษาไทยและภูมิใจในภาษาประจำชาติ และกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท1.1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียน เรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมี ประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู การพูด

มาตรฐาน ท3.1: สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท4.1: เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท5.1: เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย อย่าง เห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระหลักการใช้ภาษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท4.1: เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักการใช้ภาษา การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระหลักการใช้ภาษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.๔-๖	๑. อธิบายธรรมชาติของภาษา พลังของ ภาษา และลักษณะของภาษา	• ธรรมชาติของภาษา • พลังของภาษา • ลักษณะของภาษา - เสียงในภาษา - ส่วนประกอบของภาษา - องค์ประกอบของพยางค์และคำ
	๒. การใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยค	• การใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยค

	ตามวัตถุประสงค์	- คำและสำนวน - การร้อยเรียงประโยค - การเพิ่มคำ - การใช้คำ - การเขียนสะกดคำ
	๓. ใช้ภาษาเหมาะสมแก่โอกาส กาลเทศะ และบุคคล รวมทั้ง คำราชาศัพท์อย่างเหมาะสม	• ระดับของภาษา • คำราชาศัพท์
	๔. แต่งบทร้อยกรอง	• กาพย์ โคลง ร่าย และฉันท์
	๕. วิเคราะห์อิทธิพลของ ภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น	• อิทธิพลของภาษาต่างประเทศ และภาษาถิ่น
	๖. อธิบายและวิเคราะห์หลักการสร้าง คำ ในภาษาไทย	• หลักการสร้างคำในภาษาไทย
	๗. วิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษา จากสื่อสิ่งพิมพ์และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์	• การประเมินการใช้ภาษาจากสื่อ สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกให้เกิดความชำนาญ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้
อย่างมีประสิทธิภาพ และการนำไปใช้ในชีวิตจริง โดยหลักสูตรได้กำหนดในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
สาระที่ 4 มาตรฐาน ท4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักการใช้ภาษา การเปลี่ยนแปลงของภาษา
และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ โดยกำหนดในตัว
ตัวชี้วัดที่ 6 นักเรียนต้องมีความสามารถแต่งบทร้อยกรอง ประเภทโคลงสี่สุภาพได้

ผู้วิจัย จึงนำตัวชี้วัดด้านการแต่งคำประพันธ์ไปใช้ในการวิจัย เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถ
ของนักเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านการแต่งโคลงสี่สุภาพดีขึ้น

2.4 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐาน ผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการ
เรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น จัดทำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ผล
การเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค จัดทำคำอธิบายรายวิชา
ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

1) เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน

2) คิดค้นเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่นๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ความรู้ความสามารถด้านเนื้อหาวิชา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้โดยคำนึงถึงสภาพ และลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข

2.5 แนวทางการพัฒนาทักษะภาษาไทย

การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เป็นต้นว่า วิธีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้ สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ เริ่มตั้งแต่การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ประชุมผู้ปกครอง จัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สืบค้น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและสนับสนุนให้ผู้สอนพัฒนาตนเองและการนิเทศ ภายในโรงเรียน เป็นต้น

การพัฒนาทักษะภาษาไทยเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ควรพัฒนาด้านต่อไปนี้

1) การพัฒนาทักษะการคิด

กิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดในการเรียนรู้ภาษาไทย โดยผู้สอนต้องใช้กระบวนการต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติ ประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กิจกรรมอภิปราย การวิเคราะห์ การค้นคว้า โครงงานและกิจกรรมที่ใช้ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น และที่สำคัญผู้สอนต้องสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการ คิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความพยายาม เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ในอนาคต

2) การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในห้องเรียน ในโรงเรียนและในชุมชน เพื่อให้ ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามสถานการณ์จริง ทั้งการพูด การอ่าน และการเขียน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การวิจารณ์ การโต้เถียง ประท้วงเรื่องความ ประท้วง อ่าน เป็นต้น

3) การพัฒนาหลักการเรียนรู้หลักการทางภาษา

การเรียนรู้หลักการทางภาษา จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาไทย หลักการทางภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย ตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาไทย กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้หลักการทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม โดยนำความรู้เรื่องหลักเกณฑ์ทางภาษามาตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไข ทั้งในการประเมินตนเองและการประเมินจากผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

3. ความรู้เกี่ยวกับบทร้อยกรอง

3.1 ความหมายของร้อยกรอง

คำว่า “ร้อยกรอง” นั้นมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, 31) ได้ให้ความหมายของร้อยกรองไว้ว่า ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์

ทิพวรรณ หอมพูล (2547, 190) ได้ให้ความหมายของร้อยกรองไว้ว่า การเรียบเรียงถ้อยคำให้ไพเราะ ตามข้อบังคับของฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรอง

มณี จานโอ (2546, 154) กล่าวว่า ร้อยกรอง หมายถึง คำประพันธ์ชนิดต่างๆ ที่เรียบเรียงขึ้นตามแบบแผนข้อบังคับ อันประกอบด้วยคณะ พยางค์ สัมผัส และต้องมีความไพเราะให้ข้อคิดที่ดีงาม

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า บทร้อยกรอง หมายถึง คำประพันธ์ที่เรียบเรียงตามระเบียบฉันทลักษณ์ที่กำหนด

3.2 ประเภทของบทร้อยกรอง

มณี จานโอ (2546, 146) ได้จำแนกคำประพันธ์ไว้ 5 ชนิด คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย

1. โคลง คือ คำประพันธ์ชนิดหนึ่งที่กำหนดคณะ กำหนดคำเอกโท และสัมผัสเป็นสำคัญ โคลงให้สละซึ่งข้ง ลงตัวด้วยจำนวนคำ ดูเคร่งขรึมและสง่างาม โคลงแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1.1 โคลงสุภาพ ได้แก่ โคลง 2 โคลง 3 โคลง 4 โคลง 5

1.2 โคลงด้น ได้แก่ โคลง 2 โคลง 3 โคลงวิริยมาลา โคลงด้นบาทกฤษณ โคลงด้นตรีพิชพรรณ โคลงด้นจัตวาทัศน

1.3 โคลงโบราณ ได้แก่ โคลงวิษุมาลี โคลงมหาวิษุมาลี โคลงจิตรลดา โคลงมหาจิตรลดา โคลงสินธุมาลี โคลงมหาสินธุมาลี โคลงนันทายี โคลงมหานันทายี แต่ที่นิยมกันมากคือ โคลงสี่สุภาพ

ตัวอย่างโคลงสี่สุภาพ

ผู้ใดมีมั่งคั่ง	เงินทอง
ลูกที่ดีให้ครอง	สืบไว้
ลูกร้ายอย่าพึงปอง	มอบทรัพย์ ให้นา
พึงวิจารณ์ประมาณให้	รอบรู้เป็นคุณ

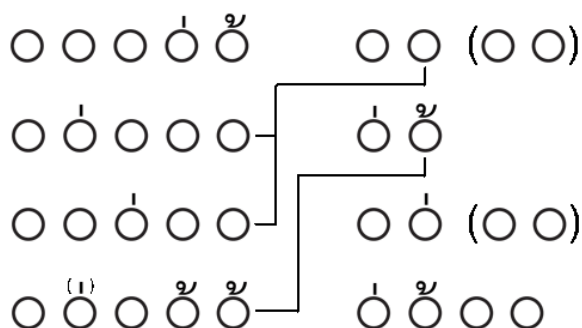
โคลงโลกนิติ : กรมพระยาเดชาดิศ

4. ความรู้เกี่ยวกับโคลงสี่สุภาพ

จากการที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตำราของนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2538, 27) กำชัย ทองหล่อ (2552, 399) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพสรุปได้ดังนี้

1. **คณะ** ร้อยกรองแต่ละประเภท จะกำหนดลักษณะบังคับไว้ต่างกัน เช่น กำหนดไว้เป็น บท บาท วรรค คำ หรือ คำกลอน ซึ่งคณะของโคลงสี่สุภาพมีดังนี้

1.1 โคลงสี่สุภาพมีลักษณะบังคับ ดังนี้ 1 บท มี 4 บาท 1 บาท มี 2 วรรค วรรคหน้ามีห้าคำ วรรคหลังมี 2 คำ ยกเว้น วรรคสุดท้ายของบทจะมี 4 คำ และอาจมีคำสร้อย 2 คำ ที่ท้ายบาท 1 และบาทที่ 3 ด้วย รวมแล้วมีทั้งหมด 30 คำ ดังแผนผัง

1.2 คำเอก คำโท

โคลงสี่สุภาพมีบังคับ คำเอก ๗ แห่ง และคำโท ๔ แห่ง ดังนี้

คำเอก ๗ แห่ง

บาทที่ ๑ คำที่ ๔

บาทที่ ๒ คำที่ ๒ และ ๖

บาทที่ ๓ คำที่ ๓ และ ๗

บาทที่ ๔ คำที่ ๒ และ ๖

คำโท ๔ แห่ง

บาทที่ ๑ คำที่ ๕

บาทที่ ๒ คำที่ ๗

บาทที่ ๓ คำที่ ๕ และ ๗

1.3 คำสัมผัส

คำสุดท้ายของบาทที่ ๑ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคหน้าบาทที่ ๒ และบาทที่ ๓ และคำสุดท้ายของบาทที่ ๒ สัมผัสกับคำที่ ๕ ของวรรคหน้าในบาทที่ ๔ ถ้าแต่งติดต่อกันหลายๆ บท นิยมแต่งสัมผัสโดยคำสุดท้ายของบทหน้า ส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๑ ๒ หรือ ๓ ในบาทที่ ๑ ของบทต่อไป

1.4 ข้อสังเกตคำประพันธ์โคลงสี่สุภาพ

1.4.1. โคลงสี่สุภาพที่ถูกต้องตามแผนผัง ต้องมี คำเอก ๗ แห่ง คำโท ๔ แห่ง คำสุภาพ ๑๙ แห่งตัวอย่างดังนี้

เสียงลือเสียงเล่าอ้าง	อันใด พี่เอย
เสียงย่อมยอศใคร	ทั่วหล้า
สองเชื้อพี่หลับไหล	ลืมนั่น ฤพี่
สองพี่คิดเองอ้า	อย่าได้ถามเฝ้า
(ลิลิตพระลอ)	

คำเอก ๗ แห่ง ได้แก่ เล่า ย่อม ทั่ว พี่ ตื่น พี่ อย่า

คำโท ๔ แห่ง ได้แก่ อ้าง หล้า อ้า ได้

คำสุภาพ ๑๙ แห่ง คือคำที่เหลือจากคำเอก คำโท ทั้งหมด

1.4.2 โคลงสี่สุภาพที่หาคำเอกตามตำแหน่งไม่ได้ ให้ใช้คำตายแทนคำเอก หรือมีข้อผ่อนผันให้ใช้คำเอกโทษ แทนได้ หรือใช้คำโทโทษ แทนคำโทได้ คำโชนั้นตามธรรมเนียม

ต้องมีครบ ๔ คำ ห้ามใช้คำอื่นแทน และในวรรคแรกของโคลง บาทที่ ๑ คำที่ ๔ และ ๕ สลับคำเอกคำโทได้ ตัวอย่าง ดังนี้

1.5 คำตายแทนคำเอก

เสียสินสงวนศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์
เสียศักดิ์สู่ประสงค์	สิ่งรู้
เสียรู้เร่งดำรง	ความสัตย์ ไฉนา
เสียสัตย์อย่าเสียสู้	ชีพม้วยมรณา

โคลงบทนี้มีคำตายแทนคำเอก คือ ศักดิ์ ศักดิ์ (บาทที่ ๒) สัตย์ สัตย์ (บาทที่ ๔) ชีพ

1.6 ใช้คำเอกโทษ โทโทษ

สว่างนวลจันทร์ค้างขึ้น	จันทร์แรม	(ค้าง - ข้าง)
สาวหนุ่มชอบจันทร์แจ่ม	สว่างหล้า	
ความรักผ่องผุดแย้ม	สุขยิ่ง	
ชมบ่วงเหมือนหว่า	ผ่องพริ้งจันทร์งาม	(หว่า - ว่า)
	(นางเพ็ญจันทร์ กิตติวัฒน์)	

1.7 วรรคแรกบาทที่ ๑ คำเอก คำโท สลับกันได้

พลอยพล้าเพรียกถ้าท่าน	ในรณ
บัดราชฟาดแสงพล	พ่ายพ่อน
พระเดชพระแสงดล	เดชคู่ เข็ญเฮย
ถนัดพระอังสาซ้อน	ขาดด้าวโดยขวา
	(ลิลิตตะเลงพ่าย)

คำเอก คำโท ที่สลับกันคือ ถ้า ท่าน

1.8 คำรวบ หมายถึงพยางค์เสียงสั้นที่อยู่ข้างหน้าอาจรวบเป็นคำเดียวได้ เช่น ขบวน
ถวิล ระส่ำระสาย (ถือเป็น ๒ คำได้) เป็นต้น

1.9 คำสร้อย ในโคลงสี่สุภาพจะมีคำสร้อย ต่อท้ายในบาทที่ ๑ บาทที่ ๓ ได้อีก ๒ คำ คำหน้าจะเป็นคำหลัก คำหลังจะเป็นคำเสริมเพื่อความไพเราะ

1.10 สัมผัสนอก ของโคลงจะใช้สัมผัสสระ

ตัวอย่าง ดังนี้

เย็นเงาพฤษภมิ่งไม้	สุขสบาย
เย็นญาติทุกข์สำราย	กว่าไม้
เย็นครูยั้งพันฉาย	กษัตริย์ยัง ครุณา
เย็นร่มพระเจ้าให้	ร่มฟ้าดินบน

สัมผัส คือ บาย - ราย - ฉาย และ ไม้ - ให้

1.11 ถ้าแต่งโคลงที่มีเนื้อเรื่องติดต่อกัน จะมีการส่งสัมผัสโดยคำสุดท้ายของวรรคสุดท้ายในบทแรก จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๑, ๒, หรือ ๓ ในวรรคแรกของบทต่อไป เช่น

ใครรานใครรุกด้าว	แดนไทย
ไทยรบจนสุดใจ	ขาดดิน
เสียเนื้อเลือดหลังไหล	ยอมสละ สิ้นแล
เสียชีพไปเสียสิ้น	ชื้อก้องเกียรติงาม
หากสยามยังอยู่ยั้ง	ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ ได้ฤ
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย

(รัชกาลที่ ๖)

สัมผัสระหว่างบท คือ งาม – สยาม แต่ถ้าเนื้อความไม่เกี่ยวเนื่องกัน หรือเป็นอิสระแก่กันการสัมผัสระหว่างบทก็ไม่จำเป็น

จากการศึกษาอันลักษณ์ของโคลง 4 สัภาพ สรุปได้ว่า โคลงสี่สุภาพนั้นมีลักษณะบังคับ 6 อย่าง ได้แก่ คณะ พยางค์ สัมผัส คำเอก คำโท คำเป็น คำตาย และคำสร้อย ซึ่งผู้แต่งโคลงสี่สุภาพจำเป็นต้องศึกษาให้แจ่มแจ้งเพื่อที่จะได้แต่งโคลงสี่สุภาพได้อย่างถูกต้องและไพเราะน่าสนใจ

5. การสอนแต่งโคลงสี่สุภาพ

การแต่งโคลงสี่สุภาพนั้น กำชัย ทองหล่อ (2552, 402) กล่าวว่า การแต่งโคลงสี่สุภาพเรื่องหนึ่ง หรือความคิดหนึ่ง จะให้จบภายในบทเดียวหรือหลายๆ บทก็ได้ แต่มีข้อสำคัญอยู่ว่าจะบรรจุข้อความตอนหนึ่งๆ ไว้ภายในโคลงบทเดียว ดังนั้นการเขียนโคลงแต่ละบทจึงมีวิธีการดังนี้

1. คิดเนื้อเรื่องเป็นคำพูดธรรมดาเสียก่อน ว่าต้องการจะบรรจุเรื่องอะไรลงไปในโคลง เช่น กวีคิดว่า “กวีซึ่งสร้างผลงานเอาไว้ นอกจากจะทำให้คนอื่นเป็นสุขแล้ว ตัวกวีเองก็พลอยมีความสุขไปด้วย ฉะนั้นถึงแม้ว่าการให้สร้างสรรค์กวีนิพนธ์จะเป็นงานที่ยากยิ่ง แต่กวีก็สร้างขึ้นจนกระทั่งสำเร็จสมความตั้งใจ” หรือคิดว่า “งานเป็นครูเป็นงานที่น่าเหน็ดเหนื่อย เพราะคำสั่งสอนที่อุตสาหะให้กับศิษย์นั้น บางครั้งก็ลบล้างไป ไม่บังคับให้เกิดผลอะไรขึ้นมา แต่ถึงกระนั้นครูก็ไม่ปรินิพพานหรือแสดงความน้อยเนื้อต่ำใจออกมาให้ปรากฏ” ดังนี้ เป็นต้น

2. พยายามนึกย่อความให้เหลือ 30 คำ โดยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ช่วงละประมาณ 7 คำ นั่นคือ พยายามบรรจุคำลงในแต่ละบาทให้ครบพอดี ถ้ายังไม่พอก็คิดอ่านเพิ่มคำสร้อยได้อีก 2 แห่ง

3. หาสัมผัสนอกทั้งสองชุด คือ ชุดแรกได้แก่คำสุดท้ายของบาทที่ 1 กับคำที่ 5 ของบาทที่ 2 และ 3 ส่วนชุดที่ 2 คือ คำสุดท้ายของบาทที่ 2 กับคำที่ 5 ของบาทที่ 4

4. ใส่คำเอก 7 แห่ง คำโท 4 แห่ง ตามลักษณะบังคับหากติดขัดก็ให้นึกถึงข้ออนุโลม ซึ่งอาจให้คำอย่างอื่นแทนได้

ถ้าหากดำเนินการได้ทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าวแล้ว ก็จะได้โคลงสี่สุภาพ 1 บทซึ่งมีลักษณะบังคับถูกต้อง

สุจริต เพ็ชรขอบ และสายใจ อินทร์มรรย (2538, 137-138) ได้เสนอหลักสำคัญบางประการในการสอนการเขียนคำประพันธ์ร้อยกรอง สรุปได้ดังนี้

1. ครูควรนำคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทต่างๆ มาให้นักเรียนได้รู้จักอ่าน หรือลองทำดู ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับฉันทลักษณ์ประเภทต่างๆ เป็นทำนองการแนะนำที่ให้นักเรียนรู้จักสร้างผลงานของตนเอง

2. ครูพยายามกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกตความแตกต่างของฉันทลักษณ์ประเภทต่างๆ

3. ในการสอนทุกครั้ง ครูจะต้องขึ้นในการสอน หรือให้นักเรียนมีการแบ่งกลุ่มเพื่อช่วยกันแตงนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคลเพื่อที่เราจะประเมินไป

4. ครูผู้สอนต้องตระหนักถึงกฎของการกระทำซ้ำๆ เพื่อที่จะช่วยในด้านการเรียนรู้ การที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติบ่อยๆ นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้และทักษะที่ดีขึ้น

6. การวัดประเมินผลการเขียนร้อยกรอง

ในการสอนเขียนคำประพันธ์ นอกจากต้องอาศัยวิธีการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ ให้น่าสนใจแล้ว การประเมินผลก็เป็นกระบวนการสอนที่สำคัญ เพื่อจะได้ทราบถึงความสามารถในการเขียนคำประพันธ์ของนักเรียน ซึ่งมีผู้เสนอแนวทางในการตรวจและประเมินผลการเขียนคำประพันธ์ไว้ดังนี้

บรูคและวอเรน (Brook and Warren 1995: 591-595) เสนอให้เพื่อนนักเรียน ช่วยกันตัดสินผลงานคำประพันธ์ของเพื่อนโดยสร้างเกณฑ์ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่มที่ไม่ซ้ำแบบใคร เป็นตัวของตัวเอง การเลือกคำใช้ในเรื่องและการใช้จินตนาการในการเขียน

2. แบบแผนตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์

สำหรับเบอร์น (Burns 1971: 99) เสนอว่า ไม่ควรนำเอาคำประพันธ์ของเด็กทุกคนมาเปรียบเทียบกัน เพื่อพิจารณาว่าใครมีความสามารถมากกว่ากัน ในการตัดสินควรคำนึงถึงความสามารถที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ภูมิหลัง ตลอดจนประสบการณ์ของเด็กเป็นองค์ประกอบ ผลงานของเด็กนั้นจะได้รับการเปรียบเทียบกับชิ้นงานก่อนๆ ของตัวเองเท่านั้น และในการวัดและประเมินผลวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการเขียนคำประพันธ์นี้

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 305) ได้เสนอวิธีวัดและประเมินผลคำประพันธ์ไว้ดังนี้ วิธีวัดและประเมินผลการเขียนประเภทที่ดีที่สุดคือ ให้นักเรียนเขียนคำคล้องจอง หรือร้อยกรองที่หลักสูตรกำหนด แล้วให้คะแนนโดยจัดอันดับคุณภาพตามรายการประเมิน โดยคำนึงถึงวัยของนักเรียนด้วย ซึ่งรายการประเมินอาจจะเป็นดังนี้ เขียนตรงจุดมุ่งหมายที่ตนเองคิด เขียนถึงอะไร เพื่ออะไร เขียนถูกฉันทลักษณ์ การเลือกใช้คำมีความหมายสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง มีความไพเราะ การดำเนินเรื่องสอดคล้องกัน นิยที่ดีในการเขียนสะอาด เรียบร้อย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ในการประเมินผลการเขียนคำประพันธ์นั้นมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนทราบถึงระดับความสามารถของตนเอง และให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถทางการเขียนคำประพันธ์ให้สูงขึ้นเป็นลำดับ ถึงแม้ว่าการประเมินงานด้านคำประพันธ์ของเด็กจะสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของสภาพวัย วุฒิภาวะ และระดับชั้นก็ตาม ครูผู้สอนก็ควรกำหนดเกณฑ์ที่เที่ยงตรง วัดได้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการสอดคล้องกับวัย และความสามารถของนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ ด้วย

7. การสร้างแบบฝึก

7.1 ความหมายและความสำคัญของการสร้างแบบฝึก

แบบฝึกเป็นเครื่องช่วยพัฒนาทักษะของภาษาและเป็นหน้าที่ของครูโดยตรงที่จะต้องสร้างแบบฝึกขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ หากได้มีการฝึกปฏิบัติให้ถูกวิธีจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในการสร้างแบบฝึกที่ดีต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2536: 16, อ้างถึงใน บรรจบ นามพลกรัง 2545: 27) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกสรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สิ่งที่นักเรียนต้องใช้ควบคู่กับการเรียนมีลักษณะเป็นแบบฝึกที่ครอบคลุมกิจกรรมที่นักเรียนพึงกระทำ อาจกำหนดแยกเป็นแต่ละหน่วยหรืออาจรวมเล่มก็ได้

กิตติคุณ รัตนเดชกำจาย (2542: 41) ให้ความหมายของแบบฝึกว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้นด้วยลักษณะ รูปแบบที่หลากหลายมีจุดประสงค์เพื่อเสริมทักษะต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนในขณะที่เรียนหรือหลังเรียนบทเรียนจบแล้ว

กันต์ดนัย วรจิตติพล (2542: 34) ได้กล่าวไว้ว่า แบบฝึกคือเครื่องมือทางการเรียนอย่างหนึ่งที่มุ่งให้นักเรียนฝึกทำด้วยตนเอง เพื่อจะได้มีทักษะหรือความชำนาญเพิ่มขึ้น หลังจากที่ได้เรียนรู้ในภาคกิจกรรมและช่องว่างให้นักเรียนตอบคำถาม

อารีย์ วาสน์อำนวย (2545: 48) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกคืออุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างหนึ่งอันประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจที่จะนำไปใช้เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เกิดความ

คล่องแคล่วความชำนาญ ตลอดจนเกิดความแม่นยำซึ่งเป็นไปโดยอัตโนมัติด้วยการทบทวนเนื้อหา ความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนไปแล้วอย่างมีทิศทาง

จากที่กล่าวเกี่ยวกับความหมายของแบบฝึกของผู้รู้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แบบฝึก คือเครื่องมือทางการเรียนอย่างหนึ่งที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และจะได้มีทักษะหรือความชำนาญเพิ่มขึ้น หลังจากที่ได้เรียนรู้ในภาคทฤษฎีหรือด้าน เนื้อหาแล้ว นอกจากนี้แบบฝึกยังเป็นสิ่งช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน และเป็นการ แก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

7.2 การสร้างแบบฝึกทักษะ

หลักจิตวิทยาในการสร้างแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึก สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2539: 52-62) กล่าวว่าต้องยึดตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาพอสรุปได้ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thondike) เกี่ยวกับกฎของการฝึกหัด (Law of Exercise) ซึ่งกล่าวว่าสิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ จะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องและ สามารถทำได้ดี ในทางตรงกันข้ามสิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือทอดทิ้งไปนานแล้ว ย่อมจะทำให้ทำได้ไม่ดี ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำก็จะช่วยให้เกิดทักษะเพิ่มขึ้น

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงนักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจแตกต่างกัน ในการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม คือ ไม่ยากและง่ายจนเกินไป และควรมีหลายๆ แบบ

3. การจูงใจนักเรียน โดยการจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อเป็นการดึงดูดความ สนใจของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยยั่วยุให้ติดตามต่อไป

4. ใช้แบบฝึกสั้นๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

นอกจากนี้ รัชณี ศรีไพรวรรณ (2517: 189) กล่าวถึงหลักในการจัดทำแบบฝึกพอ สรุปได้ดังนี้

1. ให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก
2. จัดเนื้อหาให้ตรงกับความรู้ความหมาย
3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก
4. แบบฝึกหัดควรมีคำชี้แจงง่ายๆ สั้นๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจ

5. ต้องมีความถูกต้องอย่าให้มีข้อผิดพลาดได้

6. ใช้เวลาให้เหมาะสมกับวัย

7. ควรทำแบบฝึกหลายๆ แบบ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้กว้างขวาง

8. กระดาษที่ให้เด็กทำแบบฝึกหัดต้องเหนียวและทนทานพอสมควร

ในเรื่องลักษณะของแบบฝึกที่ดี ก่อ สวัสดิทานิช (2514: 12) ได้ให้คำแนะนำสรุปได้ดังนี้

1. แบบฝึกควรมีหลายแบบเพื่อเด็กจะได้ไม่เบื่อ

2. ควรเป็นแบบฝึกหัดสั้นๆ

3. ควรให้ฝึกในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

4. ควรมีการประเมินผล และควรประเมินผลขณะที่ฝึกหัดเพื่อดูว่าเด็กเกิดความ

ชำนาญในทักษะเพียงใด

เช่นเดียวกับ นิตยา ฤทธิ์โยธี (2520: 1) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดี สรุปได้ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว

2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของเด็ก

3. มีคำชี้แจงสั้นๆ ที่ทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย

4. ใช้เวลาเหมาะสมหรือไม่ใช้เวลานาน

5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

จากแนวคิดต่างๆ จะเห็นว่าการสร้างแบบฝึกให้ได้ผลดีนั้นจะต้องคำนึงถึงหลัก

จิตวิทยาในการเรียนรู้ และต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และท้าทายความสามารถของผู้เรียน

8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความพึงพอใจ โดยนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ประสาธิตศรีปรีดา (2547 : 321) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่าหมายถึงความรู้สึกชอบ หรือพอใจ ที่มีต่อองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงานและเขาได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้

อังคนาหาญคำภา (2551 : 37) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่าหมายถึงความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งจะส่งผลให้แสดงออกถึงพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ

ผ่องศรีหวานเสียง (2547 : 57) ได้กล่าวถึง ความหมายของความคิดเห็นในความพอใจว่า หมายถึงท่าทีความรู้สึกที่เอนเอียงไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งหลังจากที่บุคคลนั้นได้รับประสบการณ์นั้น ๆ หรือเป็นความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งทั้งด้านดีและไม่ดีหรืออาจเป็นการต่อต้านสถานการณ์บางอย่างของบุคคลเช่นรักเกลียดกลัวไม่พอใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546:577 - 588) ได้ให้ความหมายของคำพอใจว่าสนใจ หรือชอบใจ

จากความหมายความพึงพอใจข้างต้นสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกในเชิงบวก ความรู้สึกชอบหรือพอใจหรือการมีเจตคติที่ดีต่อการกระทำของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจใช้สติปัญญา และพื้นฐานทางอารมณ์เป็นเครื่องมือตัดสิน ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ครู ผู้สอนต้องจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนนำไปสู่การสนใจและตั้งใจเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

8.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

1. ทฤษฎีลำดับขั้นตามความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) มาสโลว์ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2553:51-52) กล่าวถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่สำคัญคือ

1.1 มนุษย์คือสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการมนุษย์จะมีความต้องการตลอดเวลาและมีความต้องการมากขึ้นสิ่งที่มนุษย์ต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขาได้รับหรือมีแล้วเมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองความต้องการอื่นๆก็จะเข้ามาแทนที่กระบวนการดังกล่าวนี้จะไม่สิ้นสุด

1.2 ความต้องการที่มีต่อการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจสำหรับพฤติกรรมของบุคคลอีกความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นจึงเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ

1.3 ความต้องการของมนุษย์เป็นลำดับขั้นตอนความสำคัญเมื่อความต้องการในลำดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการในลำดับสูงถัดไปจะเกิดขึ้นซึ่งลำดับขั้นความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์มีดังนี้

1.3.1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ความต้องการทางร่างกายเป็นความต้องการที่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนองเพื่อให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ได้เช่นความต้องการอากาศอาหารน้ำการพักผ่อนเป็นต้นความต้องการทางร่างกายนี้มีลักษณะที่เหมือนกันคือความต้องการเหล่านี้มีอิสระไม่ขึ้นต่อกันในหลายกรณีความต้องการเหล่านี้สามารถบ่งชี้ได้โดยส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายของมนุษย์เช่นความหิวสามารถบ่งชี้ได้โดยกระเพาะอาหารในสังคมที่มั่นคงความต้องการเหล่านี้ถือ

เป็นเรื่องปกติมากกว่าจะเป็นสิ่งจูงใจความต้องการเหล่านี้มักจะต้องได้รับการตอบสนองซ้ำ ๆ ซาก ๆ เช่น ความต้องการอาหารเกิดขึ้นอย่างน้อยวันละ 3 ครั้งความต้องการทางร่างกายจะเกิดขึ้นก่อนความต้องการอื่น ๆ มนุษย์ซึ่งไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเลยในชีวิตอาจถูกจูงใจได้ด้วยความต้องการทางร่างกายสำหรับบุคคลที่หิวโหยแล้วความต้องการในลำดับที่สูงกลายเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริงเมื่อบุคคลถูกรอบงำโดยความต้องการอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วปรัชญาเกี่ยวกับอนาคตของเขาจะสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการนั้น เช่นโลกในอุดมคติของบุคคลที่หิวโหยคือสถานที่ที่อุดมไปด้วยอาหารบุคคลผู้นั้นอาจรู้สึกว่ถ้าเขามีอาหารเพียงพอสำหรับบริโภคตลอดชีวิตแล้วเขาจะไม่ต้องทำอะไรอื่นอีกเลย

1.3.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safe Need) เมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้วความต้องการในลำดับถัดไปคือความต้องการความปลอดภัยก็จะเกิดขึ้นและเริ่มที่จะมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ความต้องการเหล่านี้แสดงออกให้เห็นถึงความต้องการที่จะได้รับการป้องกันที่จะเกิดขึ้นกับร่างกายเช่นภัยจากไฟอุบัติเหตุการประทุษร้ายความมั่นคงทางเศรษฐกิจความชอบที่จะพบกับสิ่งที่คุ้นเคยมากกว่าสิ่งที่ไม่คุ้นเคยความต้องการโลกที่มีระเบียบและคาดหมายได้ความต้องการความปลอดภัยนี้รวมถึงความปรารถนาที่จะรู้ข้อจำกัดหรือขอบเขตของพฤติกรรมที่ยอมรับได้ด้วยบุคคลที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับขอบเขตของพฤติกรรมที่ยอมรับได้จะเกิดความรู้สึกกลัวบุคคลเหล่านั้นมีแนวโน้มที่จะค้นหาว่าข้อจำกัดนั้นคืออะไรแม้ว่าบางครั้งเขาจะมีพฤติกรรมที่ยอมรับไม่ได้ก็ตามบุคคลอาจรู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่อเขาต้องพึ่งพาบุคคลอื่นเขารู้สึกว่าเขาอาจสูญเสียความปลอดภัยไปเนื่องจากการกระทำของผู้อื่นในกรณีที่บุคคลอยู่ในสถานะที่ต้องพึ่งพาบุคคลอื่นสิ่งที่เขาต้องการมากที่สุดคือการประกันความคุ้มครอง

1.3.3 ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัยได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้วความต้องการทางสังคมจะเป็นสิ่งจูงใจต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในลำดับถัดมาบุคคลต้องการเป็นส่วนหนึ่งและได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ ต้องการที่จะให้และต้องการที่จะรับมิตรภาพและความรักจากบุคคลอื่น

1.3.4 ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) มีทั้งเกี่ยวกับตัวเองและสิ่งอื่นที่เกี่ยวกับตัวเองเช่นความเชื่อมั่นในตัวเองความสำเร็จความสามารถความรู้ความเคารพตนเองอิสรภาพและเสรีภาพที่เกี่ยวกับสิ่งอื่นได้แก่ความต้องการสถานภาพการพักผ่อนความสำคัญหรือนิยมชมชอบความเคารพจากผู้อื่นความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงนี้แตกต่างจากความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงมักจะได้รับการตอบสนองโดยสมบูรณ์โดยข้อเท็จจริงแล้วความต้องการนี้ไม่อาจตอบสนองได้

1.3.5 ความต้องการความสมหวังของชีวิต (Self - Realization Needs) ความต้องการนี้เป็นความต้องการของบุคคลที่จะตระหนักถึงศักยภาพของตนเองที่จะประสบความสำเร็จที่จะพัฒนาตนเองต่อเนื่องที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ ความต้องการประเภทนี้ได้แก่ความต้องการที่จะเป็นนักกีฬายอดเยี่ยมเป็นนักบริหารที่จะประสบความสำเร็จการได้รับเลือกตั้งในตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

8.2 การวัดความพึงพอใจ

ศรีจันทร์ วิชาตรง (2548 : 18 - 22) ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจว่า ในเรื่องของการวัดความพึงพอใจนั้น จะเป็นเรื่องที่เปรียบเทียบได้กับความเข้าใจโดยทั่วไปโดยปกติแล้ว สามารถวัดได้จากการสอบถามจากบุคคลที่ต้องการจะถามโดยมีเครื่องมือที่ต้องการใช้ในการวิจัยในหลาย ๆ อย่าง แต่การศึกษาความพึงพอใจนั้น สามารถแยกตามแนวทางวัดได้สองแนวคิด ตามความคิดเห็นของซาโลนิคคริสเตน (Salisnick Christen) คือ

1. สามารถวัดได้จากสภาพทั้งหมดของแต่ละบุคคลเช่นที่บ้าน ที่ทำงานและทุก ๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิตการศึกษาตามแนวทางนี้ จะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์แต่ทำให้เกิดความยุ่งยากกับการที่จะวัดและเปรียบเทียบ

2. สามารถวัดได้โดยการแยกออกเป็นองค์ประกอบเช่นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับงาน การนิเทศที่เป็นงานเกี่ยวกับนายจ้าง

มาตรวัดความพึงพอใจมีหลายชนิดได้แก่(อังคณาหาญคำภา. 2551 : 37 - 39)

1. มาตรวัดแบบทวิ (Nominal Scale) เป็นแบบวัดที่มีระดับการตอบสนองเพียงสองทางเลือก เช่นใช่ – ไม่ใช่เหมือน – ไม่เหมือนเคย – ไม่เคยเห็นด้วย – ไม่เห็นด้วยใช้มากในเครื่องมือสำรวจที่เรียกว่า Inventory มีข้อดีคือง่ายในการตอบแต่วัดได้ไม่ละเอียดในด้านระดับความรู้สึกของผู้ตอบ

2. มาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) การใช้มาตรวัดประมาณค่าช่วยให้การวัดด้านจิตพิสัยมีความละเอียดมากขึ้นกว่าแบบทวิเพราะให้ผู้ตอบได้ระบุความเข้ม (Degree) ของความรู้สึกแบบวัดชนิดมาตรวัดประมาณค่ามีหลายรูปแบบจำแนกตามลักษณะของการสร้างและการใช้ลักษณะของแบบวัดความคิดเห็นที่นิยมใช้ในปัจจุบันมี 2 ลักษณะคือมาตรวัดแบบทวิและมาตรวัดแบบประมาณค่า

8.3 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินค่าและวัดความพึงพอใจ

แบบประเมินค่าและมาตราวัดความพึงพอใจโดยทั่วไปมีขั้นตอนการสร้างคล้ายคลึงกันแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างของประเด็นที่ต้องการวัดคำว่าโครงสร้างมีความหมายเชิงนามธรรมใช้อธิบายตัวแปรที่ศึกษาและเขียนขึ้นในรูปของสมมุติฐานที่สามารถอธิบายหรือค้นหาข้อเท็จจริงมาสนับสนุนได้ในการสร้างแบบประเมินขั้นตอนแรกต้องกำหนดโครงสร้างของเรื่องนั้นก่อนว่าจะยึดตามคำจำกัดความและทฤษฎีของใครอย่างไรการกำหนดโครงสร้างนี้ควรทำให้มีรายละเอียดมากที่สุดเท่าที่จะมากได้และต้องชัดเจนสามารถวัดได้เมื่อกำหนดแล้วควรนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาตรวจสอบก่อนว่าครอบคลุมถูกต้องและตรงตามทฤษฎีแนวความคิดที่ต้องการให้วัดหรือไม่เพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงของแบบประเมินค่าหรือมาตราวัดความคิดเห็นที่จะสร้าง

2. เลือกประเภทแบบประเมินค่าหรือมาตราวัดความพึงพอใจแบบประเมินค่าและมาตราวัดความพึงพอใจมีหลายประเภทแต่ละประเภทมีข้อดีและข้อจำกัดเหมาะสมกับการวัดคุณลักษณะที่แตกต่างกันการจะเลือกใช้ประเภทใดย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความจำกัดของการวิจัยเรื่องนั้น ๆ

3. กำหนดสิ่งเร้า (Stimuli) สิ่งเร้าที่เป็นข้อความซึ่งเป็นตัวแทนโครงสร้างที่ต้องการวัดการกำหนดข้อความหรือคำที่ใช้เป็นสิ่งเร้านั้นนอกจากจะคัดเลือกจากเอกสารงานวิจัยแล้วควรใช้คำถามปลายเปิดส่งไปยังประชากรเป้าหมายบางส่วนตอบสิ่งเร้าหรือข้อความที่กำหนดขึ้นมีลักษณะดังนี้

- 3.1 ควรหลีกเลี่ยงข้อความที่อ้างถึงอดีตมากกว่าปัจจุบัน
- 3.2 ควรหลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นความจริงหรือสามารถแปลผลความจริงได้
- 3.3 ควรหลีกเลี่ยงข้อความที่อาจแปลความได้มากกว่าหนึ่งความหมาย
- 3.4 ควรหลีกเลี่ยงข้อความที่ไม่แสดงให้เห็นว่ามีลักษณะเป็น Psychological-Object
- 3.5 ควรหลีกเลี่ยงข้อความที่ทุกคนเห็นด้วยหรือไม่มีใครเห็นด้วยเลย
- 3.6 ควรหลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นความเชื่อความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่น่าสนใจ
- 3.7 ภาษาที่ใช้ในข้อความควรเป็นภาษาง่ายๆ อ่านได้ความชัดเจนตรงไปตรงมา
- 3.8 ข้อความควรจะสั้นๆ ไม่ควรเกิน 20 คำ
- 3.9 แต่ละข้อความควรมีใจความที่สมบูรณ์เพียงใจความเดียว
- 3.10 ข้อความที่มีคำว่าทั้งหมดเสมอประจำบ่อย ๆ ไม่มีไม่เคยไม่ควรใช้เพราะจะทำให้

คลุมเครือ

3.11 คำในทำนองที่ว่าเพียงแต่เพ่งเท่านั้นในการใช้จะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

3.12 ควรหลีกเลี่ยงคำหรือข้อความที่อาจจะทำให้ไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด

3.13 ควรหลีกเลี่ยงคำที่เป็นปฏิเสธซ้อนอย่าให้มีในข้อความ

4. ตรวจสอบปรับปรุงและแก้ไขเมื่อสร้างข้อความและกำหนดคำตอบตามแต่ละประเภทของแบบประเมินค่าหรือมาตรวัดความพึงพอใจที่เลือกใช้แล้วควรมีการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขเสียก่อนการตรวจสอบในขั้นตอนี้ควรทำเป็น 2 ขั้นตอนคือ

4.1 ตรวจสอบเองเป็นการตรวจสอบเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยในด้านภาษาที่ใช่ว่าอ่านเข้าใจง่ายกะทัดรัดชัดเจนหรือไม่ข้อความใดกำกวมเข้าใจยากหรือมีหลายนัยก็ตัดออกไปเสียก่อนนอกจากนั้นควรตรวจสอบความเรียบร้อยในการพิมพ์

4.2 ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญเมื่อตรวจสอบด้วยตนเองแล้วก็นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอย่างน้อย 3 คนซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญแลประสบการณ์ในเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินค่าหรือมาตรวัดความคิดเห็นนั้นๆ

5. ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป็นการนำแบบประเมินค่าหรือมาตรวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป็นการนำแบบประเมินค่าหรือมาตรวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กแล้วนำผลมาวิเคราะห์หาคุณภาพเชิงประจักษ์โดยเฉพาะคุณภาพแต่ละข้อความและคุณภาพทั้งชุดการวิเคราะห์คุณภาพแต่ละข้อความของมาตรวัดความพึงพอใจ

6. บรรณาธิการการทำบรรณาธิการเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการสร้างแบบประเมินค่าและมาตรวัดความพึงพอใจ

จากการวัดความพึงพอใจข้างต้น สรุปได้ว่าการสร้างแบบวัดความพึงพอใจมีขั้นตอนการสร้างที่โดยทั่วไปมีขั้นตอนการสร้างคล้ายคลึงกัน 6 ขั้นตอนคือ กำหนดโครงสร้างของประเด็นที่ต้องการวัดเลือกประเภทแบบประเมินค่าหรือมาตรวัดความพึงพอใจกำหนดสิ่งเร้า (Stimuli) ตรวจสอบปรับปรุงและแก้ไขทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างและบรรณาธิการ

8.4 ความสำคัญของความพึงพอใจ

จากทฤษฎีความพึงพอใจข้างต้น เมื่อนำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม วิธีการ สื่อ อุปกรณ์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน จนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง โดยให้ผู้เรียนได้รับผลตอบแทนจากการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยเฉพาะผลตอบแทนภายใน หรือรางวัลภายในที่เป็นความรู้สึกของผู้เรียนนั้น เช่น ความรู้สึกสำเร็จของตน เมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ ได้ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ โดยครูอาจได้รับผลตอบแทนจากภายนอก เช่น คำชมเชย หรือการให้คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระดับที่น่าพึงพอใจ

ความพึงพอใจในการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก คือเกิดความพึงพอใจจะเกิดผลที่ดีต่อการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่ดีหรือที่เป็นที่น่าพอใจ จะทำให้เกิดความพึงพอใจกิจกรรมที่จัดจึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่ทำให้เกิดแรงจูงใจขึ้น จนเกิดมาเป็นความพึงพอใจในการเรียนรู้ได้

จากการวัดและความสำคัญของความพึงพอใจข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าสิ่งแรกในการคำนึงเมื่อครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิชาที่เรียน ครูต้องเข้าใจความต้องการของนักเรียน ในชั้นเรียน เมื่อนักเรียนที่มีความพึงพอใจ ไม่ว่าจะเป็นการพึงพอใจต่อวิชาที่เรียน รูปแบบวิธีการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ ผลที่ตามมาคือ การประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน คือสามารถที่จะพัฒนานักเรียน ให้มีศักยภาพเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข สามารถที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งผู้วิจัยจะได้นำความรู้เกี่ยวกับการวัดความพึงพอใจไปสร้างแบบวัดความพึงพอใจแบบประมาณค่า (Rating Scale) เนื่องจากการใช้มาตราวัดประมาณค่าจะช่วยให้การวัดด้านจิตพิสัยมีความละเอียดมากขึ้นกว่าแบบทวิเพราะผู้ตอบได้ระบุความเข้ม (Degree) ของความรู้สึก อันจะนำไปสู่การได้ข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่ตรงกับความเป็นจริง เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

9.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแต่งคำประพันธ์

จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแต่งคำประพันธ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางดังนี้

พรทิพย์ เสาวโค (2543) วิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกการแต่งคำประพันธ์ประเภทฉันท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนโปรแกรมศิลป์-ภาษา โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 30 คน ใช้เวลาทดลองวันละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 วัน รวมเวลาฝึก 10 วัน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการแต่งคำประพันธ์ประเภทฉันท์ หลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการสร้างแบบฝึกการแต่งคำประพันธ์ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการแต่งคำประพันธ์ประเภทฉันท์เพิ่มมากขึ้น

วรรณศิริ ผลประมุล (2545) วิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนคำประพันธ์ปล่ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบกับคู่มือครู” มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบารัก กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 2 ห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับนักเรียนที่สอนตามคู่มือครู มีความสามารถในการเขียนร้อยกรองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนกับนักเรียนที่สอนตามคู่มือครู มีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แบบฝึก

จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่ามีงานวิจัยหลายเรื่องเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึก ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางดังนี้

นงเยาว์ ศรีประดู่ (2546) วิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนกาพย์ยานี 11 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนกาพย์ยานี 11 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนกาพย์ยานี 11 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองฮี จังหวัดมหาสารคาม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการเรียนรู้การเขียนกาพย์ยานี 11 ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน แบบฝึกเสริมทักษะ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนกาพย์ยานี 11 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.19/83.63 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.82 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนกาพย์ยานี 11 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อแผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

กุลธิดา ปัญญาจิรวุฒิ (2547) วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พัฒนาและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ ทดลองใช้และประเมินและปรับปรุงแก้ไข กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมฐานการบึงกาแพงแสน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองกาพย์ยานี 11 แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนร้อยกรองกาพย์ยานี 11 แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องต้องการให้มีการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะที่มีกิจกรรมหลากหลาย รูปเล่มมีภาพประกอบที่มีสีสันสวยงามและดึงดูดความสนใจ ควรฝึกจากง่ายไปหายาก ด้านเนื้อหาควรเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช เรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน 2) แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ประกอบด้วยคำนำ วัตถุประสงค์ คำ

ชี้แจง แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกเสริมทักษะ ประกอบด้วยเนื้อหา 9 เรื่อง แบบฝึกเสริมทักษะ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.75/ 85.10 3) การทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะสอนโดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยเกม เพลง ปริศนาคำทาย กิจกรรมฝึกทักษะด้วยแบบเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองกาพย์ยานี 11 และให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ขณะทดลองนักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจเรียน และปฏิบัติกิจกรรมได้ดี 4) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนร้อยกรองกาพย์ยานี 11 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองกาพย์ยานี 11 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดในด้านการเขียนคำสัมผัสอักษร และนักเรียนมีความเห็นว่ากิจกรรมในแบบฝึกเสริมทักษะน่าสนใจ ภาษาในแบบฝึกชัดเจนเข้าใจง่าย การดูและภาพประกอบสวยงาม มีการเรียงลำดับขั้นตอนการฝึกจากง่ายไปหายาก ทำให้นักเรียนสามารถเขียนกาพย์ยานี 11 ได้รวดเร็วขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทร้อยกรองหรือคำประพันธ์และแบบฝึกเพื่อพัฒนาการเขียนสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ใช้แบบฝึก ทำให้นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนคำประพันธ์สูงขึ้น

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการประพันธ์โคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา จำนวน 27 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 27 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพจำนวน 4 แผน
- 2.2 แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพจำนวน 4 ชุด
- 2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ 1 ฉบับ
จำนวน 35 ข้อ
- 2.4 แบบตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.5 แบบตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้กับแบบทดสอบ

2.6 แบบประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ

3. การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

3.1 การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2. ศึกษารูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ในการสอนแต่งคำประพันธ์

3. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ จำนวน 4 แผน

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล โดยใช้เกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็น (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2528, 117) ดังนี้

คะแนน +1 สำหรับเนื้อหาที่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

คะแนน 0 สำหรับคะแนนที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

คะแนน -1 สำหรับคะแนนที่แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

จากนั้นบันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item -Objective Congruence: IOC) ระหว่างองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้โดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าส่วนใหญ่มีความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรทุกองค์ประกอบ (ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.88

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบฝึกทักษะ

การสร้างและหาคุณภาพของแบบฝึก ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

2. สร้างแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากง่ายไปยาก จำนวน 4 แบบฝึก ดังนี้

2.1 แบบฝึกที่ 1 แบบฝึกสร้างสัมผัส

2.2 แบบฝึกที่ 2 แบบฝึกเรื่องคำเป็น คำตาย คำเอก คำโท

2.3 แบบฝึกที่ 3 แบบฝึกเรียงร้อยคำตามฉันทลักษณ์ของโคลงสี่สุภาพ

2.4 แบบฝึกที่ 4 แบบฝึกแต่งโคลงสี่สุภาพ

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และความสอดคล้องของแบบฝึก เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ได้	5	คะแนน
เหมาะสมมาก	ได้	4	คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	ได้	3	คะแนน
เหมาะสมน้อย	ได้	2	คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด	ได้	1	คะแนน

แล้วนำไปทดลองด้วยวิธีการ 3 ขั้นตอน โดยนำแบบฝึกทักษะไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม 3 ครั้ง ดังนี้

3.1 ครั้งที่ 1 ทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็กจำนวน 3 คน มีเด็กปานกลาง 2 คน อ่อน 1 คน โดยใช้นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา สังเกตข้อบกพร่อง ความสนใจของผู้เรียน ความเหมาะสมของระยะเวลา และเนื้อหาที่ใช้ นำผลมาปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกทักษะ

3.2 ครั้งที่ 2 ทดลองกับนักเรียนกลุ่มกลาง 9 คน มีเด็กกลุ่ม เก่ง 3 คน กลุ่มกลาง 3 คน กลุ่มอ่อน 3 คนใช้ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา สังเกตข้อบกพร่องในการใช้ภาษาความสนใจของผู้เรียน ความเหมาะสมของระยะเวลา และเนื้อหาที่ใช้ นำผลมาปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกทักษะ เพื่อนำไปทดลองในขั้นตอนต่อไป

3.3 ครั้งที่ 3 ทดลองกับนักเรียนกลุ่มใหญ่ เป็นกลุ่มภาคสนาม จำนวน 30 คนมีนักเรียนกลุ่ม เก่ง 10 คน กลุ่มกลาง 10 คน กลุ่มอ่อน 10 คน โดยใช้ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยาผู้วิจัยนำผลที่ได้ไปใช้ในการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกับกลุ่มทดลอง ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ได้ค่าประสิทธิภาพของแบบฝึก 88.84/82.30

ตารางที่ 2 การหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มใหญ่ (ภาคสนาม)

กลุ่มทดลอง	จำนวน นักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ประสิทธิภาพ
คะแนนระหว่างทำแบบฝึก	30	40	32.26	83.33
คะแนนทำแบบทดสอบหลังเรียน	30	40	26.67	88.89

3.3 การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก ทั้งหมด 35 ข้อ และอัตนัย 1 ข้อ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา
3. วิเคราะห์เนื้อหา มาตรฐาน และตัวชี้วัดเกี่ยวกับการอ่าน
4. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหา จำนวน 1 ฉบับ
5. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ความคิดเห็นของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538:117) ดังนี้

คะแนน +1 สำหรับข้อคำถามที่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้น

คะแนน 0 สำหรับข้อคำถามที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์นั้นหรือไม่

คะแนน -1 สำหรับข้อคำถามที่แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ข้อนั้น

นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา และค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม

ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จากนั้นบันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 โดยได้ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.87 และทำการแก้ไขปรับปรุงและนำไป (Try Out)

6. นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา จำนวน 19 คน ที่ผ่านการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญมาแล้ว

7. นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพรายข้อ โดยหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21 – 0.50

8. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญที่สมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ทดสอบก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ทองพูล บัญอิง, 2544)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียน

2. ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ทองพูล บัญอิง, 2544)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{คะแนนที่ได้}}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

df= N-1

เมื่อ t แทน ค่า t-test dependent

D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

$\sum D$ แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างแต่ละคู่

N แทน จำนวนนักเรียน

.2 วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะตามเกณฑ์ E1/E2 สามารถหาได้จากสูตรดังนี้

$$E1 = \frac{\sum \left(\frac{X}{A} \right)}{N} \times 100$$

$$E2 = \frac{\sum \left(\frac{Y}{B} \right)}{N} \times 100$$

เมื่อ

E1 คือ คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งหมดจากการทำแบบฝึกหัดหรือ

แบบทดสอบระหว่างเรียนจากบทเรียน

E2 คือ คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งหมดจากการทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้

X คือ คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบระหว่างเรียนของผู้เรียน

แต่ละคน

Y คือ คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

A คือ คะแนนเต็มของแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

B คือ คะแนนเต็มของแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดหลังเรียน

N คือ จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การใช้แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการประพันธ์โคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80

การวิจัยเรื่องการใช้แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการประพันธ์โคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา จำนวน 27 คน โดยนำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดและคะแนนจากการทดสอบท้ายแบบฝึกมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา จำนวน 27 คน

จำนวน นักเรียน	คะแนนระหว่างการทำแบบฝึก				คะแนนรวม	คะแนน หลังเรียน
	ตอนที่ 1	ตอนที่ 2	ตอนที่ 3	ตอนที่ 4		
27	10	10	10	10	40	35
	222	218	221	207	868	708
	ร้อยละ				80.37	87.41

จากตารางที่ 3 พบว่าแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 27 คน นักเรียนทำแบบฝึกการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพมีคะแนนเฉลี่ยที่ได้ คิดเป็นร้อยละ 80.37 และค่าคะแนนรวมเฉลี่ยจากแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.41 ซึ่งหมายความว่า แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 80.37/87.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 4 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	T-test	df
การสอบก่อนเรียน	27	20.04	4.04	16.063	26
การสอบหลังเรียน	27	26.22	1.72		

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์การอ่านแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพมีคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 20.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.04 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 26.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.72 เมื่อเปรียบเทียบแล้วจะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพมีผลการสรุปดังนี้

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	แปลผล
1	การสอนเรื่องการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพโดยใช้แบบฝึกทักษะ ทำให้เข้าใจมากขึ้น	3.50	พึงพอใจมาก
2	การใช้ภาษาในแบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพมีความเหมาะสมกับนักเรียน	3.80	พึงพอใจมาก
3	เนื้อหาของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพทำให้เกิดความเพลิดเพลิน	3.50	พึงพอใจมาก
4	ระยะเวลาในการฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพมีความเหมาะสม	3.75	พึงพอใจมาก
5	แบบฝึกทักษะเรื่องการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพมีเนื้อหาจากง่ายไปหายาก	3.80	พึงพอใจมาก
6	สื่อการสอนมีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4.20	พึงพอใจมากที่สุด
7	แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจฉันทลักษณ์และกลวิธีการแต่งมากขึ้น	3.60	พึงพอใจมาก
8	แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	3.85	พึงพอใจมาก
9	การสอนด้วยวิธีการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแบบฝึกการแต่งคำประพันธ์ประเภทอื่นได้	3.75	พึงพอใจมาก
10	นักเรียนมีความสุขกับการเรียนเรื่องการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพด้วยการใช้แบบฝึกทักษะ	3.85	พึงพอใจมาก
รวม		3.76	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพมีค่าความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 แปลผลว่า มีความพึงพอใจระดับ มาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พัฒนาความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภท โคลงสี่สุภาพจำนวน 4 แผน แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ 1 ฉบับ จำนวน 35 ข้อ แบบตรวจสอบความ ถูกต้องเหมาะสม และความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้กับแบบทดสอบ แบบประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลง 4 ผู้วิจัยเลือกวิธีวิจัยโดยเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนของนักเรียนกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. แบบฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 80.37/87.41 สรุปได้ว่าแบบฝึกนี้มีประสิทธิภาพดังนี้ คือ นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายแบบฝึกระหว่างเรียนคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยได้ร้อยละ 80.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรกที่ตั้งไว้ และนักเรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการใช้แบบฝึกการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.41 ซึ่งถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ 80 ตัวหลังที่ตั้งไว้ แสดงว่าแบบฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา อำเภอกงกช จังหวัดพะเยา จำนวน 27 คน ที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.76

อภิปรายผล

1. ผลการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.37/87.41 หมายความว่า แบบฝึกมีกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพได้มากขึ้น รวมทั้งเกิดทักษะจากการจัดกิจกรรมระหว่างเรียน และทำกิจกรรมระหว่างเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.37 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ภายหลังจากการใช้แบบฝึกการแต่งคำประพันธ์โคลงสี่สุภาพได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.41 แสดงว่าแบบฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้แบบฝึกมีประสิทธิภาพนี้น่าจะมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า การศึกษาตามความต้องการของนักเรียน ครูผู้สอนจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เนื้อหาน่าสนใจเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การใช้แบบฝึกเป็นรายบุคคล เนื้อหาและภาษาที่ใช้ควรเหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีความง่ายพอเหมาะ เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีการสร้างแบบฝึก และในการสร้างแบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพในครั้งนี้อยู่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 12) มาตรา 24 ซึ่งระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ

และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผีตกหัด ผีตกกระบวนกรคิด การจัดการ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

1.2 แบบฝึกที่สร้างขึ้น อาศัยหลักจิตวิทยาจูงใจให้ผู้เรียนให้เกิดความสนใจ เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ดังที่ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2539, 52-65) ได้กล่าวไว้ พอสรุปได้ว่า การจูงใจที่ผู้เรียนสามารถทำได้โดยจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้เกิดการติดตามต่อไป และทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึก โดยผู้วิจัยได้เริ่มสร้างแบบฝึกให้นักเรียนรู้จักลักษณะของคำสัมผัส คำเป็น คำตาย คำเอก คำโท เพื่อเป็นพื้นฐานของการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพจากนั้นเป็นการสร้างแบบฝึกแผนผัง การเติมคำ ข้อความลงในคำประพันธ์ ตามด้วยแบบฝึกที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันแต่งคำประพันธ์รายกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับกฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึกหัด (อ้างถึงใน สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย ,2539 หน้า 52-65) ซึ่งกล่าวไว้ว่าสิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ จะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องและสามารถทำได้ดี

1.3 ผู้วิจัยได้มีการประเมินผลการฝึกทุกระยะ โดยมีการเฉลยคำตอบ เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกเสร็จ และมีการทดสอบระหว่างเรียนทุกแบบฝึก พร้อมรายงานให้นักเรียนได้ทราบผลทุกครั้ง นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ให้คำยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนทำถูกต้องเพื่อเป็นการเสริมแรงให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2542, 29-30) ที่กล่าวไว้ว่า การทำให้ผู้เรียนทราบผลการทำงานของตน การเฉลยคำตอบให้ทราบ เพื่อให้ผู้เรียนทราบผลงานของตนเองว่าต้องปรับปรุง แก้ไข หรือก้าวหน้าเพียงใด เพื่อเสริมแรงให้ผู้เรียนนั้นพัฒนาตนเองมากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนกรกลุ่ม เพราะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อ และนักเรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะที่สืบเนื่องจากผลการวิจัย

2.1 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มโดยใช้แบบฝึกทักษะในสาระอื่นๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ด้วยกลุ่มร่วมมือในรูปแบบกระบวนการกลุ่มโดยใช้แบบฝึกทักษะ เพื่อเปรียบเทียบกับผลการแต่งคำประพันธ์อื่นๆ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2542). *การวิเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ก่อ สวัสดิพานิช. (2538). *แนวการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู.
- กุลธิดา ปัญญาจิระวุฒิ. (2547). *การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กำชัย ทองหล่อ. (2552). *หลักภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2550). *ระบบสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2541). *สอนหลักภาษาไทยอย่างไรไม่น่าเบื่อ*. วิชาการ (11 พฤศจิกายน)
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- นภดล สังข์ทอง. (2544). *ร้อยกรองเขียนไม่ยาก*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.
- นิตยา ฤทธิ์โยธี. (2520). *การทำและการใช้แบบฝึกทักษะ*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- นงค์เยาว์ ศรีประดู่. (2546). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนกาพย์ยานี 11 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์,
- บันลือ พุกขวัน. (2536). *พัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ.
- พรณี ชูทัยเจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแกรมมี.
- พรทิพย์ เสาวโค. (2543). *การสร้างแบบฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภทฉันท์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ

พวงรัตน์ มณีรัตน์. (2538). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

รัชณี ศรีไพรวรรณ. (2517). *แบบฝึกทักษะภาษาไทย. คู่มือแนวความคิดและทักษะบางประการ*

เกี่ยวกับกลุ่กลุ่การสอน. นครราชสีมา : สำนักงานศึกษาธิการ เขต 11.

รองรัตน์ อิศรภักดี. (2545). *ภาษาไทย ตอน 1 วิธีสอนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ครูสภา.

ล้วน สายยศ. (2524). *หลักการวิจัยการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทวีกิจการพิมพ์.

วรรณศิริ ผลประมูล. (2545). *การเปรียบเทียบความสามารถการเขียนร้อยกรองและความสนใจใน*

การเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึก

ทักษะประกอบการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วันเนา ยูเด็น. (2532). *การศึกษาเรื่องกลอน*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

วิรัตน์ จุติประภาศ. (2542). *การสร้างแบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำยากของนักเรียนชั้น*

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา.

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สมถวิล วิเศษสมบัติ. (2525). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

สุจริต เพียรชอบ. (2536). *วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์ทรัพย์. (2539). *วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิธร สุทธิแพทย์. (251๗). *แบบฝึกสำหรับสอนเรื่องวลีในภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชา*

การศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิวกานต์ ปทุมสุติ. (2539). *กลวิธีการสอนให้เด็กเรียนเขียนกวี*. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.